

Підсумовуючи, можна зазначити, що бойові дії УПА проти угорських окупаційних військ на Волині весною-на початку осені 1943 р. були складовою частиною збройної боротьби українських повстанців проти Німеччини та її союзників у тилу східного фронту. Період від березня до вересня 1943 р. став важливим початковим етапом у відносинах між двома сторонами. Досягнувши свого кульмінаційного моменту влітку 1943 р., збройне протистояння між УПА та угорськими військами на початку осені 1943 р. стало поступово спадати, а відносно між двома сторонами поетапно еволюціонували в мирні переговори про ненапад.

За нашими підрахунками за період з березня по вересень 1943 р. між відділами УПА, збройними структурами ОУН та СБ, з одного боку, та угорськими окупаційними військами, з іншого, на території Волині відбулось понад 11 великих та дрібних боїв, 14 засідок та нападів повстанців на угорські опорні пункти, колони з угорськими військами та лінії комунікації під їх охороною. В той же час угорські частини самостійно та разом з німецькими військами провели близько десяти каральних операцій та нападів на повстанські сили, обстрілів відділів УПА на залізниці. Угорські гонведи не були зацікавлені воювати за німецькі інтереси на східному фронті, тому не відзначались високим бойовим духом у боротьбі проти партизан у німецькому оперативному тилу, легко здавали позиції у боях та не чинили опору під час роззброєння. У досліджуваній період українські повстанці провели понад 10 акцій з роззброєння угорських військ. Для УПА вдалі бойові дії з угорськими військами стали насамперед стабільним джерелом для поповнення власних запасів зброї та амуніції. Полонених угорців з огляду на відсутність стаціонарних місць та матеріальних засобів для утримання відпускали на волю. На жаль, на основі наявних джерел (переважно повстанських за походженням) неможливо підрахувати приблизну кількість втрат з обох сторін в ході збройного протистояння. У документах та спогадах нерідко така

інформація не фіксувалась, а у тих, де вона присутня, відчувається упереджене перебільшення втрат ворога та заниження власних втрат.

1. "Вісті з Осередніх, Східних і Південних українських земель (1943 і 1944 рр.). Збірка Ч.2." // Архів Центру досліджень визвольного руху, м. Львів (далі – Архів ЦДВР). – Ф. 7. – Т. 5. 2. Денищук О.С. Боротьба УПА проти німецьких окупантів. Хронологія подій. У 2-х томах. Т. 1. Волинь. – Рівне: ППМД, 2008. 3. Дольницький А. Договір про ненапад між УПА й угорською армією // Літопис УПА: Волинь і Полісся. Кн. 3. Спомини учасників. Т. 5. – Торонто, 1984. 4. Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ). – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 14. 5. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 66. 6. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 69. 7. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 71. 8. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 75. 9. Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО). – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 15. 10. ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 1. – Спр. 16. 11. ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп.2. – Спр. 17. 12. Кондрат Ф. Ми стали волі на сторожі. – Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2002. 13. Літопис УПА: Волинь і Полісся. Німецька окупація. Кн. 2. Т. 2. – Торонто, 1977. 14. Літопис УПА. Нова серія. Т. 9. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА 1944-1945 рр. – Київ.-Торонто, 2007. 15. Лебедев М. УПА. Українська повстанська армія: її генеза, ріст і дії у визвольній боротьбі українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу. Частина 1. Німецька окупація України. – Дрогобич: "Відродження", 1993. 16. Левкович-"Вороний" В. Сторінки з пережитого комбатантом УПА // Літопис УПА – Бібліотека. Т. 4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини та Любачівщини. Ред. П. Й. Потічний, В. В'ятрович. – Торонто-Львів, 2003. 17. Патриляк І. 1943 рік в історії ОУН і УПА // Український визвольний рух / Центр досліджень українського визвольного руху, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Збірник 13. – Львів, 2009. 18. УПА в світлі документів з боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу 1942-1950 рр. (Бойові дії УПА). Частина II. – Видання Закордонних Частин ОУН, 1960. 19. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі – ЦДАВО України). – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 112. 20. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). – Ф. 62. – Оп.1. – Спр.182. 21. Motyka G. Ukraińska partyzantka 1942-1960. Działalność Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii; Instytut Studiów Politycznych PAN/ Grzegorz Motyka. – Warszawa: Oficjalna Wydawnicza Rytm, 2006. 22. Gyula Vargai. Magyarország a második világháborúban. – Budapest, 2001. 23. Ungváry Krisztián. A magyar honvédség a második világháborúban. – Budapest: Osiris Kiadó, 2004. 24. Dombrády L. Katonapolitika és hadsereg 1920-1944. – Budapest, 2000.

Надійшла до редколегії 17.02.11

О. Складенко, асп.

ІМІГРАЦІЯ КУБИНЦІВ ДО США ЯК ЧИННИК АМЕРИКАНСЬКО-КУБІНСЬКИХ ВІДНОСИН У 1959-2009 рр.

В статті досліджується імміграція кубинців до США з погляду її впливу на відносини між двома країнами, а також її правового регулювання.

Cuban immigration to the USA, its influence on the bilateral relations and legal framework of the migrational processes are studied in the article.

Американсько-кубинські відносини на всіх етапах їх історії відзначались складністю і багатоаспектністю. Однією з їх традиційних складових були міграційні процеси, які до революції 1959 р. на Кубі переважно зумовлювались соціально-економічними чинниками. Проте, після встановлення на острові політичного режиму Ф. Кастро, міграційні процеси набули насамперед політичного характеру, спрямування з Куби до США, а також перетворились на істотний чинник у американсько-кубинських відносинах.

У дослідницькій літературі проблема імміграції кубинців до США розглядалась неодноразово [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]. Проте, відсутність спеціалізованих розвідок, присвячених означеній проблемі, спонукає до нашого звернення до неї. Ще одним з мотивів нашого дослідження є наявність чисельної сучасної кубинської громади у США. Хоча Куба не займає перше місце за кількістю мігрантів до США, проте на їх території проживає близько 1,3 млн кубинців-емігрантів або дітей

мігрантів. З них приблизно 1 млн. осіб народились на Кубі і 300 тисяч – у США від кубинських батьків [24].

Вже в переддень революції на Кубі США були головним еміграційним вибором для її громадян. У період з 1950-1958 рр. приблизно 65 200 кубинців були прийняті у США для постійного проживання, що переважало кількістю усіх мігрантів з центральної Америки і складало 53% переселенців з країн Карибського басейну. В ці роки також значною була кількість тимчасових візитів – більше 72 600 кубинців відвідали США [24]. Після Революції, міграційна політика США, щодо Куби почала набувати більш політичного забарвлення і ставити своєю метою стимуляцію еміграції, як легальної так і нелегальної. Починаючи з 1 січня 1959 р., кубинським мігрантам було надано преференційні умови: захист прибічників Ф. Батісти і представників буржуазії, які постраждали після заходів революційного уряду, стимулювання виїзду кваліфікованих кадрів. Всі кубинці, які прибували до США отримували статус "біженців", а у 1960 р. адміністрація Д. Ейзенхауера створила у Маямі Центр з

надзвичайних випадків для кубинських біженців. Термін "біженець" використовувався без врахування міжнародних юридичних критеріїв, зазначених у Конвенції щодо статусу біженців 1951 року або Протоколі ООН 1967 р.

Наступним кроком було підписання 28 травня 1962 президентом Дж. Ф. Кеннеді Закону 87-510, відомого як Акт допомоги міграції та біженцям Західної півкулі [12], який був спрямований головним чином на підтримку емігрантів з Куби. Згідно цього закону усі кубинці, які мали намір емігрувати, робили це через політичні переслідування, тому питання міграції кубинців починало розглядатись як проблема "національної безпеки", а також передбачалось створення спеціальних фінансових умов для допомоги кубинським іммігрантам.

Після Кубинської ракетної кризи 1962 р., уряд США значно скоротив можливість для легальної міграції, що збільшило кількість нелегалів. Для подолання формальних перешкод кубинці почали використовувати певні юридичні прийоми: усі, хто приїздив до Маямі з території Куби, ставали "біженцями" і могли відразу потрапити в країну, в той час як кубинці, які намагались потрапити до США через треті країни, називались іноземцями і до них застосовувалась звичайна імміграційна процедура. Відповіддю на цю ситуацію стала заява Ф. Кастро 28 вересня 1965 р., в якій він прогосив відкриття Порту Камаріока для всіх кубинських мігрантів, що проживають у США і хочуть приїхати щоб відшукати своїх рідних. Для цього порт було відкрито до 3 лютого 1965 року.

3 лютого 1965 року президент Л. Джонсон підписав Закон про імміграцію і громадянство [13], який тягнув за собою суттєву зміну міграційної політики. Від цього моменту питання кубинської міграції розглядалось зовсім іншим чином. Було створено спеціальну Еміграційну Комісію для Західної півкулі, завданнями якої стали аналіз міграційних законів США і перегляд статусу кубинських "біженців". Комісія робила особливий акцент на те, що міграційні закони мають враховувати умови роботи в США, безпеку та міжнародні відносини у західній півкулі. У грудні цього ж року відбулись урядові переговори США і Куби через посольство Швейцарії в Гавані для координації в'їздів та виїздів кубинських мігрантів через так званий "повітряний міст" Вердадеро. Але кваліфіковані кадри, важливі для розвитку Куби, юнаки призовного віку і в'язні-контрреволюціонери не могли ним скористатись.

Одним з найважливіших кроків до урегулювання міграційних суперечностей між Кубою та США стало підписання 2 листопада 1966 р. президентом Л. Джонсоном закону 89-732, відомого як Закон про уточнення статусу кубинських біженців [14], який встановив спеціальні винятки з міграційного законодавства США для кубинців. Закон передбачав спеціальні умови для іммігрантів кубинського походження з питань легалізації їх статусу резидентів. На практиці Закон встановлював, що будь-який кубинець, що потрапляє до США будь-яким чином після 1 січня 1959 року і проживає на території США не менше року, може отримати статус резидента, якщо подасть про це прохання. Таким шляхом він отримував імміграційну візу і дозвіл на постійне проживання, дійсний на 30 місяців раніше від часу подання клопотання або з дати приїзду до США, залежно від того, який з цих періодів довший. Цей час враховувався як частина терміну у 5 років, необхідного для отримання громадянства. Всі кубинці, які прибували до США повітряним шляхом, були включені до щорічної імміграційної квоти для західної півкулі (120 000 осіб на час прийняття закону). Інші латиноамериканські мігранти мали чекати до 6 місяців для отримання всіх необхідних для дозволу документів, а також були прив'язані до квот.

6 квітня 1973 р. адміністрація Р. Ніксона остаточно закрила "повітряний міст". Однією з причин цього визначалась "тимчасовість" режиму на Кубі. У Конгресі виступали проти фінансування програми для кубинських біженців з фондів Департаменту соціального добробуту, освіти і здоров'я, а також розглядалось питання щодо дороговизни сполучення. З 1961 до червня 1972 р. програма допомоги кубинським біженцям коштувала уряду США близько 727 млн. дол. [24].

На початку 1979 р. після перемовин закордонної кубинської громади і революційного уряду, кубинським емігрантам, особливо тим, хто жив у США, було дозволено відвідувати Кубу і вимагати возз'єзнання сімей шляхом звільнення контрреволюційних в'язнів. Проте служба міграції та натуралізації США гальмувала процес видачі віз для подорожей, посилюючись на перешкоди з боку Куби, що викликало незадоволення серед тих, хто хотів поїхати до США. Вашингтоном фактично стимулювались нелегальні виїзди і акти громадянської непокори. За перші десять місяців 1980 р. деякі посольства країн Латинської Америки в Гавані зазнали атак: один кубинський охоронець загинув у посольстві Перу, після того як близько 10 тисяч людей вдерлись до дипломатичної місії цієї країни. Тоді Кубинський уряд відкрив морське сполучення (міст Маріель Кайо Уесо), за допомогою якого більше 125 000 людей виїхало до США [24].

Ця ситуація співпала з прийняттям в останній рік адміністрації Дж. Картера, 17 березня 1980 р., Закону про біженців [15], який забороняв надавати статус біженців тим, хто прибуває морським шляхом. Тому кубинці також мали проходити юридичну процедуру встановлення статусу біженців і чекати на надання або не надання їм притулку, згідно з Протоколом ООН про біженців [16]. 20 червня 1980 р. адміністрація Дж. Картера надає тим кубинцям, які прибували по морю, тимчасову категорію "відвідувачів". Таке рішення пояснювалось Вашингтоном відсутністю документів у втікачів, а також тим, що ці мігранти не вважались біженцями. В'їзд великої кількості іноземців, серед яких явно виділялись "небажані" міг призвести до проблем для США.

У Нью Йорку 22 і 23 грудня 1980 р. відбулися переговори щодо міграційних проблем між президентами Куби та США. Американці висловили протест новій великій хвилі еміграції через проблеми, які приніс міст Маріель, котрим до США прибули злочинці і розумово хворі. Америка усвідомлювала, що Ф. Кастро вдавався до глузливого трюку. Можливим шляхом врегулювання ситуації був договір про легальну і впорядковану міграцію з квотою у 20 тисяч мігрантів на рік, додатковою квотою на три роки у 6-7 тис. для колишніх в'язнів та їх родичів і необмежений в'їзд для кубинських мігрантів, які мають родичів у США. Головною умовою для Куби було прийняття назад деяких мігрантів, які прибули шляхом Маріель і вважались "небажаними": на той час 1760 з них були ув'язнені в США, 500 – діагностовані як психічно хворі, а близько 200 добровільно хотіли повернутись на Кубу [24]. Кубинська сторона визначила мінімальну квоту у 40 тисяч осіб на рік і заперечувала з політичних та соціальних міркувань повернення на Кубу "небажаних", зазначаючи, що кожний конкретний випадок мав бути попередньо проаналізованим. Іншою умовою Гавани було повернення на Кубу або покарання в США тих, хто прибуває, захоплюючи кубинські кораблі або літаки.

12, 13 липня 1984 р. делегації Куби та США зустрічаються у Нью Йорку. Американці ставлять питання про в'їзд на Кубу 5 тисяч "небажаних" через вчиненні ними тяжкі злочини і зменшену групу людей, що приїхали Маріелем і добровільно хотіли повернутись [24]. Кубинська делегація, очолювана Р. Аларконом, вимагала

чітких компромісів і недопущення спроб нелегальної міграції до США. Зі свого боку американці висловили готовність ставитись до кубинських мігрантів так само, як і до мігрантів з інших країн.

4 листопада 1984 року адміністрація Р. Рейгана, яка з приходом до влади зобов'язалась вирішити питання статусу мігрантів, що приїхали по морю, проголосила план, згідно з яким кубинським відвідувачам надавали статус біженців за Законом 1966 р. Таким чином кубинські мігранти знову отримали переваги. У грудні адміністрація Р. Рейгана продовжує намагатись повернути на Кубу "небажаних". Після трьох раундів переговорів з урядом Куби 14 грудня 1984 р. було підписано Договір про нормалізацію міграційних відносин за яким Куба погодилась прийняти назад 2746 кубинців, які виїхали через порт Маріель і були "небажаними" для американців [24]. США зобов'язались приймати щорічно 20 тисяч кубинців, що мали бажання мігрувати. Перевага надавалась контрреволюційним діячам та їх сім'ям, а також тим, хто мали рідню в США. Проте 20 травня 1985 р. після першого виходу в ефір Радіо Марті, Куба зупинила дію Договору 1984 р. і врегулювання проблеми кубинських іммігрантів у США знову зайшло у глухий кут.

Але вже 15 червня 1985 р. кубинський уряд оголосив, що з гуманітарних причин дозволяє тимчасові візити (у виняткових випадках) на острів кубинців-громадян США, які не брали участі в контрреволюційних акціях і не належали до антикубинських організацій, у кількості не більше 2500 осіб на рік [24]. 8 і 9 липня 1985 р. Держдепартамент США у Мехіко провів переговори з кубинцями щодо міграційних питань і питань радіомовлення. Делегації не дійшли ніякої згоди. Зокрема, пропозиція Куби щодо трансляції її програм на частоті А.М. на території США була відкинута американцями.

22 серпня 1986 р. у відповідь на припинення дії Договору 1984, адміністрація Р. Рейгана оприлюднила президентську декларацію про зупинення кубинської міграції (Декларація 5517) [18], у разі відмови Гавани відновити дію Договору 1984 р. Декларація забороняла надавати візи кубинцям, які виїхали з острова після 22 серпня 1986 р. і намагались потрапити до США з третіх країн. Винятки були зроблені лише для близьких родичів американських громадян (діти, батьки, подружжя), а також для контрреволюційних діячів.

У грудні 1987 р. уряди США та Куби вирішили поновити дію міграційного Договору 1984 р. і продовжили переговори щодо радіопередач для досягнення прийнятної для обох сторін угоди, базованої на міжнародному праві.

13 червня 1988 р. Національна кубино-американська фундація і адміністрація Р. Рейгана підписали спеціальну міграційну угоду – "Програму переселення", згідно з якою дозволялась міграція до США 1500 кубинців, що проживали на території третіх країн і виїхали з Куби до 1 січня 1989 р. [24]. Передбачалось, що ці особи не можуть отримувати державну допомогу.

Влітку 1994 р. сталася чергова "міграційна криза". Після розпаду соціалістичного табору, Куба перебувала у важкій економічній ситуації. Невдоволення серед бажаючих емігрувати росло, оскільки отримати еміграційну візу було важко, а всі хто нелегально потрапляв на територію США все одно приймались. Сталось декілька озброєних викрадень літаків і кораблів, актів вандалізму і громадянської непокори. Тому кубинський уряд вирішив відкрити свої кордони, щоб усі бажаючі могли вільно виїхати до США в результаті чого більше 30 тисяч осіб залишили Кубу влітку 1994 р. поромами, які нерідко являли собою примітивні плавзасоби. 19 серпня 1994 р. адміністрація Б. Клінтона оголосила про за-

борону нелегального в'їзду кубинських громадян і пригрозила, що усі затримані будуть видворені на базу Гуантанамо. Не зважаючи на це, міграція поромами продовжувалась.

1-9 вересня 1994 р. у Нью Йорку делегації Куби та США обговорюють питання міграції і підписується новий Договір [19], що має забезпечувати легальність переселення. У спільному Комюніке [20], уряд США зобов'язується не приймати нелегалів, зупинених у морі, а відправляти їх у заклади за межами США. Куба вживатиме заходів для заборони нелегальних виїздів. Обидва уряди зобов'язались перешкоджати нелегальній міграції. Також було домовлено продовжувати переговори щодо повернення "небажаних" мігрантів і вирішено зустрітись через 45 днів, щоб розробити програми впровадження вжитих заходів.

У січні та квітні 1995 р. відбулась зустріч дипломатів для контролю виконання попередніх угод. Куба знову ставить питання про відсутність вирішення проблеми кубинських біженців на базі Гуантанамо, США не задовольняли високі міграційні тарифи на Кубі, вони також прагнули поповнити список "небажаних", узгоджений 14 грудня 1984 р., на що Куба не погодилась. 2 травня 1995 р. делегації Куби і США випустили спільну Декларацію, як новий додаток до Договору 1994 р., яка мала такі положення: вирішити питання нелегалів, утримуваних на базі Гуантанамо, погодившись на прийом їх до США, повернення на Кубу нелегалів, затриманих у відкритому морі або тих, які проникли на базу Гуантанамо з умовою не застосовувати до них репресії після повернення на Кубу, повернення кубинських громадян, котрі перебували на базі Гуантанамо і яких уряд США вважає "неприйнятними" [24]. Після проголошення Декларації, відбулося ще 7 раундів міграційних переговорів, на яких перевірялось виконання договорів.

Таким чином було сформовано договірно-правову базу, чинну в перші десятиліття XXI ст. Вона могла бути охарактеризована, насамперед, визнанням таких шляхів доступу кубинців до легального перебування в США:

- 1) імміграційні візи, які надаються на підставі існування родинних зв'язків між кубинськими і американськими громадянами (чи тими, хто легально проживає у США);
- 2) річна світова візова програма (імміграційна лотерея);
- 3) спеціальна програма для кубинських мігрантів;
- 4) програма США для біженців.

У випадку програми імміграційних віз на основі родинних зв'язків і як тимчасовий, екстрений захід, в перший рік дії міграційного Договору 1994-95 рр., уряд США зобов'язався видати міграційні документи тим родичам постійних легальних жителів США, які були у списку очікування на еміграцію до США. На той час і до 2007 р. найдовший термін очікування складав 12 років [1, р. 280]. З 1998 р. надання таких віз відбувалось згідно з правилами для інших країн і прив'язувалось до річної квоти уряду США. Тому возз'єднання сімей значно сповільнилось, а список очікування збільшився. Зважаючи на те, що більшість мігрантів отримували візи саме цього типу, довгий термін очікування провокував нелегальну міграцію.

Незначною залишалась кількість кубинців, які потрапляли до США за лотереєю (Diversity Lottery Visa Program). За законами США, особа, що претендує на цей тип візи повинна мати закінчену середню освіту або робочий стаж не менше 2 років. Ця віза не дозволяє долучення членів сім'ї, які не були спочатку включені в офіційне подання. Загалом, кількість кубинців, які потрапляють в США за цими умовами порівняно невелика, хоча входить до річної квоти у 20 тисяч віз. У 2006 р., наприклад, за допомогою цієї програми 302 кубинців

переїхали до США, у 2007 – 218, у 2008 – 224, 2009 – 183 [1, p. 283].

У 1996 р. була створена спеціальна програма для кубинської міграції, метою якої було додати до мігрантів-біженців або родичів певну кількість мігрантів для того, щоб вичерпати річну квоту в 20 тисяч віз.

Таким чином аналіз досить тривалої і непростої історії міграційного питання у відносинах США і Куби після січня 1959 р. дозволяє зробити певні висновки. На початковому "постреволюційному" етапі Вашингтон розглядав безперешкодний допуск на територію США кубинських втікачів як вияв власних політичних принципів і засіб тиску на режим Ф. Кастро. Коли в 1960-х рр. цей режим утвердився на Кубі (зокрема внаслідок врегулювання Кубинської ракетної кризи), США перейшли до стимулювання нелегальної імміграції кубинців, прагнучи в такий спосіб актуалізувати невдоволення режимом Ф. Кастро (захоплення транспортних засобів, "неповернення", тощо). В подальшому, однак, Гавана навчилася використовувати міграційний важіль на власну користь, ошукуючи Вашингтон несподіваними викидами на американське узбережжя тисяч власних маргіналів. Досягнута у 1990-х рр. стабілізація міграційного питання стала наслідком не лише американської наполегливості, але і більшої практичності Гавани, яка в той період втратила радянського спонсора. На загал же, як виглядає, міграційна проблема у американсько-кубинських відносинах далека від розв'язання, а у зв'язку з трансформацією режиму на Кубі вона почала набувати нової невизначеності. Гадаємо, що вивчення нових етапів розвитку міграційної проблеми в американсько-кубинських відносинах заслуговує на окрему увагу дослідників.

1. Castro Mariño, Soraya. El tema migratorio como parte de la agenda de seguridad bilateral entre Cuba y los Estados Unidos de América: A 5 años de la suspensión de las conversaciones migratorias. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/texto%20completo/anuario09/1%20Anuario%20Soraya%20I%20O%20NOGRAFIA.pdf> 2. Sorolla Fernández, Ileana. Las encuestas sobre la inmigración cubana en el Sur de la Florida: discurso político y conformación de la opinión pública. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/texto%20completo/ileana/1%20Anuario%20Ileana%20O%20O%20K.pdf> 3. Rodríguez, Miriam. Las relaciones Cuba-Estados Unidos: migración y conflicto. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bibliotecavirtual.clacso.org.ar/ar/libros/cuba/cemi/cuba_eeuu.pdf 4. Matrín, María Rosa Gentile. Elementos que se omiten al pensar en las soluciones al conflicto EE.UU.-Cuba. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/anuario%200708/2007/4%20Mary%20Gentile%20ELEMENTOS%20QUE%20SE%20OMITEN%20A>

L%20PENSAR%20EN%20LAS%20SOLUCIONES%20AL%20CONFLICTO%20EE.UU.pdf 6. Díaz, Antonio Aja. Posibles tendencias de la emigración desde Cuba entre 2008 – 2009. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/anuario%200708/2007/6%20Antonio%20Aja%20POSIBLES%20TENDENCIAS%20DE%20LA%20EMIGRACION%20DESD E%20CUBA.pdf> 7. Fernández, Consuelo Martín; Díaz, Antonio Aja; Mata, Ángela Casaña; Quijano, Magali Martín. La emigración de Cuba desde fines del siglo XX y principios del XXI: lecturas y reflexiones mirando a la Ciudad de la Habana. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/anuario%200708/2007/8MartaGENERO.pdf> 9. Fernández, Consuelo Martín. Familias y emigración cubana: estrategias cotidianas en su contexto psicohistórico. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/anuario%200708/2008/6Consuelofamilia.pdf> 10. Matrín, María Rosa Gentile. Los Cubano – Americanos, Cuba y el Conflicto Bilateral: Reflexiones. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/anuario%200708/2008/4MaryCubano.pdf> 11. Fernández, Consuelo Martín. Familia y emigración: memoria histórica y discurso social desde 1959. – CEMI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uh.cu/centros/cemi/anuario%200708/2008/6Consuelofamilia.pdf> 12. Migration and Refugee Assistance Act of 1962. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Migration_and_Refugee_Assistance_Act 13. Immigration and Nationality Act of 1965. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.uwb.edu/guides/USImmigration/79%20stat%20911.pdf> 14. Cuban Refugee Adjustment Act of 1966. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cubaminrex.cu/English/Focus_On/AdjustLaw_Cuban%20Refugees%20Adjustment%20of%20status.htm 15. The Refugee Act of 1980. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acf.hhs.gov/programs/orr/policy/refact1.htm> 16. Protocolo sobre el Estatuto de los Refugiados de la ONU. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www2.ohchr.org/spanish/law/refugiados_protocolo.htm 17. Convención sobre el Estatuto de los Refugiados de 1951 de la ONU. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acnur.org/biblioteca/pdf/0005.pdf> 18. Proclamation 5517 – Suspension of Cuban Immigration. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1986/082286a.htm> 19. Joint Communiqué on U.S.-Cuba Immigration Agreement September 9, 1994. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R40566.pdf> 20. Joint Statement on U.S.-Cuba Immigration Agreement May 2, 1995. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R40566.pdf> 21. Конвенція ООН о борьбе с незаконным захватом воздушных судов 1970. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/seiz.pdf 22. Office of Immigration Statistics (OIS), Office of Management, Department of Homeland Security (DHS) Yearbook of Immigration Statistics 2000-2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dhs.gov/files/statistics/immigration.shtm> 23. Central Intelligence Agency // <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cu.html> 24. Sitio del Gobierno de la República de Cuba // http://www.cubagob.cu/rel_ext/acuerdos.html

Надійшла до редколегії 17.02.11

Ю. Сорока, д-р іст. наук

СУЧАСНА УКРАЇНЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ІСТОРІЇ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ 1940-х – 1950-х РОКІВ

Проаналізовано досягнення сучасної української історіографії у висвітленні історії західноукраїнських земель у 1939–1959 рр.

The achievements of contemporary Ukrainian historiography in studying of history in the Western Ukraine Lands in 1939–1959 have been analyzed.

Відновлення державного суверенітету і незалежності України сприяли створенню нової історіографічної ситуації в країні, перехід від тоталітарного монізму і радянської схеми історичного процесу до плюралізму і національно-державницького розуміння вітчизняної історії. Вирішальний вплив на зміну ідейної та методологічної спрямованості наукових досліджень справили: здобуття Україною державного суверенітету, заборона ст. 15 Конституції обов'язкової ідеології й поширення ідейно-духовного плюралізму, отримання дослідниками доступу до раніш прихованого величезного масиву архівних матеріалів та праць зарубіжних авторів.

На цій хвилі методологічної переорієнтації, пошуку нових методологічних конструкцій дослідження історичного процесу в цілому й суспільно-політичних, соціально-економічних та етнокультурних процесів у західноукраїнському середовищі середини ХХ століття, зокрема зазнала змін тематика досліджень Інституту історії (з 1992 р. – Історії України), Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського, Центру етносоціологічних та етнополітичних досліджень Інституту соціології, Інституту національних відносин і